

ACC. N:R M. 14203: 1-12.

Landskap: Skåne Upptecknare: Martin Eriksson, Gyllerbo
Härad: Ingelstad Berättare: " " "
Socken: Borby Berättarens yrke: f. d. lantbrukare
Uppteckningsår: 1955 Född år 1878 i Borby

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Emigration. s. 1-12.

LUF 103.

ACC. NR M. 14203:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Snuf 103
/.

Emigration

Jä emigration vad skall man kunna skriva om det nu, så långt efter. Jag minns en gång när jag var en 8-9 år, far sa en dag nu kommer snart Glans Persson hem igen han hade fått brev från honom. Det var en man som bodde nere i Borby Tuvor i ett hus der. Han hade hamnat på en stor farm om det var i Minnissota eller Ilwaco kommer jag inte ihåg, men det var ju de två stater der svenskarna samlades mest. Han skrev till far en gång att nu tänkte han inte komma till Sverige mer, ty från på farmen som var änka, ville han skulle gifta sig med henne, men far skrev tillbaka att han skulle skäms att överge sin hustru som han hade här i Sverige och sina två barn, så han besinnade sig och kyste hem igen och en väcker dag kom han upp till vårt och hälsade på, jag minns han talte om att kunna gick ut året rent

det var stundom så kallt att svensarna förs bort på somliga av dem. Kunde de spara några dollar och ha med sig hem så blev de ju sänär förmådd-
lad när de kom hem till Sverige. Vad huvudsaken
var att folk emigrerade var nog inte varken politisk
eller religion utan det var nog den stora fattigdom
som hemsökte bland folk på 1800 talets mitt.

Allt i Amerika var ju genom brochurer och dylikt
utbredd bland folk, ångbåtsbolagen i Göteborg
skicka ut braskande kartor över landet och var och
en som reste dit erhöll 150 acres jord gratis därinne
i Amerika eller Kanada. Det var nog många
som reste för att slippa värnplikten. Ett sådant
fall kan jag tala om, en pojke som het Gösta Jön-
son son till ringaren i Bråby kyrka Jönsson reste in
till Amerika då var ju inte värnplikten mer än 14
dagar, men folk måste ändå ha varit rysligt rädda
för dem, ty många rika bönder betalte

100 Kronor för att deras pojkar skulle slippa exila
det gick att betala för sig på de tiderna.
Men på tal om Gösta Jönsson det året 1899 då jag
fullgjorde värnplikten på Rerings hed som då hade
bliviet bestämd till 90 dagar, var han hemma från
Amerika och såg om sina föräldrar, då blev han
sinnad att fullgöra värnplikten han var då 27 år
gammal och låg ute med oss i 70 dagar det första
året, sen reste han tillbaka till Amerika igen och
skicka senare biljett till sin fastmō som han bli-
vit bekant med under tiden han varit hemma.

Någon år senare han arbetade vid industrien blev
han indragen i en maskin och mastakerades till död.
Ja sådana tragedier, har nog många svenskar kom-
mit till derinne. En annan som het Nils Skarston
i Rorby och bodde nere vid sjön och var lite fiskare,
hans tre flickor reste in till Amerika och fick det
bra der, när han dog skicka de biljett även till sin

mor som reste in till dem. Det var nog inte så besvärligt som det är nu att komma in till Amerika. det klara sig väl med prästbetyget, nu är det mera omständigt. En annan emigrant som jag minns het Pven Andersson han bodde nere i Hagestad backar, han reste in till Amerika och var där i flera år, han hade fått en bra plats i en fabrik, han så att hans arbete där hade varit lätt, han skicka billigt till sina 3 pojkar, som också kom in till honom och fick bra platser därinne. Jag blev gäspigt bekant med honom då han kom åter till Sverige, han hade tjänat pengar så att han köpte ett ställe som låg söder om väst i Rorsby, det innehöll 18 tunnland jord, det kostade då det var på slutet av 1800 talet 7500 Kronor. 25 år senare sålde han det för 35.000 Kronor. För en sen år sedan såldes samma ställe för 51.000 Kronor. Den som köpte det då gav senare upp till kompis

och i år såldes det på auktion i
Kristianstad för 6,000 kronor. Jag skriver detta
här för att visa hur tiderna kunna växla även
här i Sverige. Det var väl mest så att när de
kom in till Amerika och såg det bra, så spicka
de billigt till andra anföranter. De mesta
som kom dit kunde nog inte tala annat än
svenska och på många platser talas väl ännu
svenska derinne, fast nu kan väl de flesta även
tala engelska. Der skall ju även finnas tidnin-
gar tryckta på svenska derinne. Många som
reste in till Amerika lät ju aldrig sedan höra
av sig, så t. ex en som emigrerade från Borås
Tuvor som het Nicklasson. Hon hade en syster
som het Anna som var gift med en småbrukare
som het Anders Afesson, de var ägare till ett litet
ställe som låg norr om vårt, när hans svärmor var
död och der var väl några hundra personer efter

henne, så blev Niklasson som inte hade låtit
höra av sig på de senaste 30 åren dödförklarad för
att systern skulle få arva alltsammans. Men vem
blev inte överraskad, när Niklasson en dag kom
och hälsade på sin syster och svägor, det var
väl en tio år sen han blivit dödförklarad. När
de hade annonserat efter honom i Amerika var
han rest till Australien, så han hade aldrig sett
efterlysningen. Han levde sedan i flera år hos dem
han skulle haft en 18 000 £ kronor med sig hem från
Amerika, det var ju bra när de sedan ärvde honom.
På 1800 talet fanns ju även små engelska läroböcker
en som hette "Amerikanen". Svensk Engelska Parlärt med
uttalshöjning, var i förekom de vanligaste be-
nämningarna på husgeråd och andra saker, i
dagligt tal, köpte den också själv från O. Hansons
Bokförlag i Stockholm. För det gick till att resa
till Amerika har ju författaren Vilhelm Moberg

utförligt berättat i sina böcker. Utravandrar-
och Invandrarerna. Det var nog så på de tider-
na fjorton dagar eller tre veckor var nog den
kortaste resan mot nu en vecka, eller på flyg
går det väl nästan på dygnet. Utravandrar-
agenterna i Göteborg ställde nog om både biljetter
och papper för dem som ville resa till Amerika.
Biljetten gick väl till en hundralapp. Resan
gick väl från Göteborg till Liverpool i England
och derifrån till Amerika. En skräddare i Borås
som hette Håkansson skulle somta från sina
fodringsgäms till Amerika blev häffad i Liver-
pool och blev hemskickad derifrån gick sedan
heta Liverpolaren. En smickare Per Nilsson
som bodde norr om väst, han hade ett litet ställe
på fyra tunnland, det sålde han och lösboet
han hade tre systrar och en bror som följdes ut
till Amerika. Vi var ju flera nabopojkar

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

7.

till dem som var där och fösta väldigt om
natten innan de reste. Jag besökte sedan
med dem i många år, men breven blev för-
störda vid branden 1919 blott ett enda vykort
har befunnit sig som jag fick julen 1963.

Den vi köpte stället av i Tryde het Anders Pers
han hade låtit värva sig, men rynde från
krigstjänsten, och kom till Amerika där han även
stekte efter sin fästna, de bosatte sig i Brooklyn
och idka där hotellverksamhet. När de blev äldre
reste de tillbaka till Sverige igen och köpte en
gård i Tryde. När vi bodde i Tryde blev vi
bekanta med två stycken Kanadensare, den ene
var barnfödd i Tryde och hade en syster som vi
kände där. De reste som turister i Norge och
Sverige, sen skulle de ta en tur till Bornholm
och Högernhamn. Det var ju sommar de skulle
gå till Tomelilla och där kom en häftig åska

det regna kullossalt, jag tyckte de kunde gå in så länge det regnar, det gjorde de och man bjöd på kaffe och jag tog fram punsch och kex, det ända ord svenskt som kanadensaren kunde var skal, det hade han lärt sig under tiden han vist i Sverige. Han het J. Kunn och var stationsinspektör i staden Toronto i Kanada. Den andre svensken het Per Andersson, Per Andersson dog en tre år efter sen de kom in till Kanada igen. Vi växla några vykort och Kunn som hade varit i tre och lärt sig svenska sedan han varit här berättar att han på sin semester kört bil från Toronto i Kanada till Kalifornien. Jag vet inte om de sjöng några särskilda sånger när de emigrerade, men visade om "Petters Jönsson han såg i fäderneslandet" etc den kändes väl alla till. Jag vet i Borås där var många som reste till Amerika bland andra

Stålhammars och Lundholms pojkar en Halléns
pojke samt flera andra, der hördes aldrig en
nänning från dem, så det gick nog inte bra för
alla som kom dit in. En hantverkare som bodde
i Pandö och kom till Amerika, var särskild
glad vid att spela kort, talte om att var och en
hade sin revolver på bordet vid sidan om sig.
På det gällde att inte fuska. En annan amerikan
jag tala med berättar att de plöjt och sått vete
sju år i rad och den ble bra, men de lågo i
jordhydder och nu måste de gräva djupa hål
i marken der de kunde krypa ner när torna-
derna kom som förstörde allting övan jord. De fick
en massa pengar för vete men de måste de rekry-
ggräma, bankerna litade de inte på på den tiden.
På var det nog så att de som reste till Ame-
rika hade någon släkting eller bekant som
hjälpte dem i gång den första tiden.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

10.

Gävar vet jag ingenting om, men jag har
hört att särskilt under krigstiden kunde de skicka
hit till bekantningar i överige Skåne och Blekinge
som var svårt att erhålla här. Det var ju
så att förr i tiden när folket var så fattiga
kunde några hemsicka dollar, gendst göra
livet lite ljusare. Det gick gott att ta säsar
med sig till Amerika, Per Nilsson som jag talat
om följt fick sin lars gamle hyvelbräup till sig
skickad. När Anders Brönke reste från Amerika
hade han hela löslöret med sig, sångar, Skåp
m.m. Per Nilsson brukar skicka amerikanska
tidningar till mig. Han har varit över ett
par gånger i Sverige. Även här i Gyllebo
har han hälsat på oss, men det är nu flera
år sedan. Har inte hört från honom nu på
många år, så jag vet inte om han lever ännu,
lever han så blir han 80 år nästa mars.

Glass blev som också reste till Amerika studera derinne till präst, han hade även lärt sig hebreiska så de, men det sluta han väl med, det talas om att han gift sig sedan och köpt ett landbruk, men det bar sig väl dåligt, tiderna i Amerika var väl lika dåliga som här under 1930-talet, när man här kunde köpa en 100 kg gris för 40 skilling. Han blev under tiden utfattig och dog lite senare. Man kan föreställa sig hur det var när pionjärerna i sina vagnar med segelduk över, reste över de oändliga prärierna, för att söpa sig nytt land att finna lyckan i. Men jag tror att inget land är bättre än vårt kära Österlen och som skulden säga

Längta ej till fjärran lycka
Lys till trädens sus vid ljet bo

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

12.